

LEONARD GÓRKA SVD, Lublin

KS. STANISŁAW JÓZEF KOZA, Lublin–Rzeszów

SEKCJA TEOLOGII PORÓWNAWCZEJ I EKUMENICZNEJ
(1970-1983)
POPZEDNICZKA INSTYTUTU EKUMENICZNEGO KUL
ZARYS HISTORYCZNY*

W pięć lat po promulgacji Dekretu o ekumenizmie *Unitatis redintegratio* (21 XI 1964) oraz w piątym roku po zakończeniu Soboru Watykańskiego II (grudzień 1965) Rada Wydziału Teologicznego KUL podjęła dnia 5 czerwca 1970 r. uchwałę o erygowaniu „Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej”¹. W podjęciu tej bardzo ważkiej uchwały wielkie znaczenie miała szczerza i autentyczna troska ks. prof. Wincentego Granata o to, „aby myśli katolickiej

* Krótkie informacje na temat Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej podają: S. N a g y. *Sekcja Teologii Porównawczej i Ekumenicznej*. „Biuletyn Informacyjny KUL” 3:1974 nr 1-2 (5-6) s. 39-45; W H r y n i e w i c z. *Kilka informacji o działalności Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*. „Biuletyn Ekumeniczny” 8:1979 nr 3 (31) s. 15-17; S. C. N a p i ó r k o w s k i. *Instytut Ekumeniczny w KUL – historia jego powstania*. Tamże 13:1984 nr 1 (49) s. 14-19; L. G ó r k a. *Sekcja Teologii Porównawczej i Ekumenicznej. (Szkic historyczno-rozwojowy)*. W: W. H r y n i e w i c z, L. G ó r k a (red.). *Recepcja – nowe zadanie ekumenizmu*. Lublin 1985 s. 163-173; W H r y n i e w i c z. *Instytut Ekumeniczny*. W: J. H o m e r s k i, F. S z u l c (red.). *W dwudziestolecie Soboru Watykańskiego II. Recepcja – doświadczenie – perspektywy*. Lublin 1987 s. 173-183, zwł. s. 173-174.

Autorzy niniejszego opracowania składają podziękowanie p. dr Weronice Czakańskiej, kier. Dziekanatu Wydziału Teologii KUL, oraz p. mgr lic. Kazimierze Derkaczewskiej z Zakładu Teologii KUL za życzliwość i pomoc w żmudnej oraz czasochłonnej kwerendzie badawczej odpowiednich akt, materiałów i czasopism, bez których ten „Zarys historyczny” istnienia oraz działalności Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej byłby bardzo trudny – jeśli nie niemożliwy – do opracowania. Wyrazy podziękowania kierujemy także pod adresem prof. Wacława Hryniewicza OMI, zastępcy kier. IE KUL, który udostępnił nam swoje prywatne archiwalia z tego okresu.

¹ „[...] 5 VI 1970 r. Rada Wydziału rozpatrzyła wnioski w sprawie stanu katedr na wydziale i podjęła m.in. następującą uchwałę: «Sekcję Teologii Porównawczej» zmienić na «Sekcję Teologii Porównawczej i Ekumenicznej» oraz powierzyć nad nią opiekę ks. doc. drowi hab. S. Nagyemu” (G ó r k a. *Sekcja Teologii Porównawczej i Ekumenicznej* s. 168).

krytycznie przyswajać dorobek bratnich Kościołów chrześcijańskich – świadectwo teologii prawosławnej i protestanckiej”²

Ostatni Sobór Watykański zapoczątkował w świadomości rzymskokatolickiej „głęboki przełom o charakterze ekumenicznym. Włączył ekumenizm w sam sposób teologicznego myślenia o Kościele. Wytyczył szereg zasad dla wprowadzenia ekumenizmu w życie we wszystkich wymiarach egzystencji chrześcijańskiej”³ W konsekwencji nastąpił ogromny przełom we wzajemnych stosunkach Kościoła rzymskokatolickiego z innymi Kościołami i Wspólnotami chrześcijańskimi. Ten epokowy przełom znalazł swój praktyczny oddźwięk także i w instytucjach naukowo-badawczych Kościoła rzymskokatolickiego. Praktyczne zasady realizacji ekumenicznych postanowień Soboru Watykańskiego II wytyczyło w tym względzie przede wszystkim Dyrektorium Ekumeniczne; jego druga część została poświęcona problemowi ekumenizmu we wszystkich instytucjach nauczania wyższego. W ten właśnie nurt posoborowych przemian i inicjatyw ekumenicznych włączył się również Katolicki Uniwersytet Lubelski, przekształcając dotychczasową Sekcję Teologii Porównawczej w Sekcję Teologii Porównawczej i Ekumenicznej. Sekcja ta istniała i działała przez trzynaście lat (1970-1983), zanim została przekształcona w pierwszy w Polsce Instytut Ekumeniczny, który rozpoczął swoją działalność dydaktyczno-naukową z dniem 1 października 1983 roku.

I. STAN KADROWY

Początkowa obsada kadrowa nowej Sekcji była, ze zrozumiałych względów, bardzo skromna. Prezentowała się więc następująco:

- doc. dr hab. Stanisław Nagy SCJ (kierownik 1970-1975; stały współpracownik 1975-1983);
- dr Wacław Hryniewicz OMI (po habilitacji kierownik 1975-1983);
- mgr lic. Leonard Górka SVD (asystent naukowy od 1 X 1973).

Od początku istnienia oraz działalności Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej jej stałymi współpracownikami byli:

² Tamże.

³ H r y n i e w i c z. *Instytut Ekumeniczny* s. 173.

- ks. dr Alfons Nossol;
- dr Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv.

II. CEL I ZADANIA

Błogosławiony impuls II Soboru Watykańskiego sugerował potrzebę „systematycznego studium ekumenizmu jako odrębnej dyscypliny teologicznej”⁴ Soborowy postulat zmierzał w efekcie do uwzględnienia „wymiaru ekumenicznego” we wszystkich dyscyplinach teologicznych oraz zobowiązywał „do umieszczenia w programie studiów teologicznych także odrębnie potraktowanej specjalności ekumenicznej”⁵

„Dotychczasowa teologia porównawcza pojęta była jako dyscyplina – pisał doc. S. Nagy SCJ, pierwszy kierownik Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej – niosąca pomoc w działalności unijnej Kościoła, dla której stanowiła punkt wyjścia i niezbędny warunek. O wiele bardziej jednak jej znaczenie wzrosło w ekumenicznym dążeniu do jedności, poznawanej jako jedność w Chrystusie realizowana na równych prawach i przy równym podziale obowiązków. W takiej sytuacji, wzajemne dogłębne poznanie, eliminacja pokutujących nieporozumień i błędów w ocenie jednej wspólnoty chrześcijańskiej przez drugą, są sprawą bezwzględnie konieczną i pilną”⁶ W uchwale Rady Wydziału z dnia 5 czerwca 1970 r. chodziło więc „przede wszystkim o zsynchronizowanie problematyki dwóch kierunków teologicznych, których elementy uwzględniały w swoich wykładach inne działy teologii, by wymienić tylko teologię dogmatyczną, teologię fundamentalną czy historię Kościoła. Jest rzeczą zrozumiałą, że sekcja musiała zwrócić się o pomoc do innych specjalności, istniejących na Wydziale, nie zaniedbując sprawy przygotowywania własnej kadry specjalistów”⁷

Sekcja Teologii Porównawczej i Ekumenicznej poprzez systematyczne wykłady, seminaria naukowe i dyskusyjne oraz sympozja przygotowywała pewne grono ludzi oddanych soborowej sprawie ekumenii. Zdobywali oni podstawową wiedzę ekumeniczną, uzyskiwali odpowiednie stopnie naukowe i przygotowywali prace naukowe o charakterze ekumenicznym. Sekcja nawiązywała też dość

⁴ Nagy. *Sekcja Teologii Porównawczej i Ekumenicznej* s. 41.

⁵ Tamże s. 42.

⁶ Tamże s. 41.

⁷ Tamże s. 42.

żywe kontakty z ekumenicznymi ośrodkami, zarówno w kraju jak i za granicą⁸ Trzynaście lat istnienia i działania Sekcji było skutkiem i efektem otwarcia ekumenicznego, które dokonało się na II Soborze Watykańskim.

III. STATYSTYKA NAUKOWA

Sekcja funkcjonowała według planu organizacyjno-dydaktycznego, który obowiązywał na Wydziale Teologicznym. Tok studium obejmował początkowo trzyletni kurs teologii. W jego ramach należało po pierwszym roku zdać ustny egzamin licencjacki oraz przygotować odpowiednią pracę naukową, która stanowiła warunek otrzymania naukowego stopnia licencjata teologii – oczywiście w zakresie specjalizacji „teologii porównawczej i ekumenicznej”

Po reorganizacji (1980/81) studiów specjalistycznych na kursie wyższym teologii pierwsze dwa lata studium na Sekcji stanowią przygotowanie do ustnego egzaminu licencjackiego oraz czas napisania pracy licencjackiej ze specjalizacji teologii porównawczej i ekumenicznej. Dopiero obrona pracy licencjackiej stanowiła warunek przejścia na III rok specjalizacyjny – czyli tzw. rok doktorski.

1. *Prace magisterskie*

Liczba studentów związanych z Sekcją Teologii Porównawczej i Ekumenicznej wzrosła z chwilą otwarcia jej również dla studentów zwyczajnego kursu teologii (seminaryjnego i pozaseminaryjnego dla świeckich). Studenci tegoż kursu mieli prawo do uczestniczenia (od III roku studiów) w seminariach naukowych i wykładach każdej katedry Wydziału Teologicznego. Nadto mogli również zaliczać wykłady kursu wyższego oraz przygotowywać się tym samym do uzyskania stopnia licencjackiego. Większość z nich zadowalała się jednak zdobyciem tylko stopnia magisterskiego, warunkującego ukończenie studiów

⁸ M.in. dzięki kontaktowi z Instytutem Ekumenicznym Ekumenicznej Rady Kościołów w Bossey koło Genewy studenci Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej, a także i innych sekcji Wydziału Teologii mogli uczestniczyć w międzynarodowym seminarium teologii i duchowości prawosławnej, które tenże Instytut organizuje rokrocznie przed świętami prawosławnej Wielkanocy. W seminarium tego rodzaju udział brali: ks. S. J. Koza, ks. J. Kurcek (1979), L. Górka SVD, ks. P. Jaskółta (1980), ks. R. Szmydki, ks. J. Kulak (1981), J. S. Gajek MIC (1982).

wyższych w zakresie teologii. Tego typu prace⁹ magisterskie napisali i obronili:

– Ks. Stanisław Chabiński SAC. *Życie wieczne zbawionych i potępionych w nauce Soboru Unijnego we Florencji 1439 r.* Lublin 1974. Maszynopis Biblioteka Główna KUL [dalej: Mps BGKUL]. Promotor [dalej: Prom.]: dr S. C. Napiórkowski OFMConv;

– S. M. Terecja Połomska. *Geneza i organizacja Zjazdów Pińskich.* Lublin 1974. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ;

– Tadeusz Wyszomirski. *Liturgiczny kult Eucharystii we współczesnym prawosławiu słowiańskim.* Lublin 1975. Mps BGKUL ss. 93. Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; obrona [dalej: obr.]: 1975-06-14;

– Anna B. Kopeć. *Zagadnienie zbawienia niewierzących w konstytucjach Soboru Watykańskiego II „Lumen gentium” i „Gaudium et spes”* Lublin 1975. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; recenzent [dalej: rec.]: ks. doc. dr hab. A. L. Szafrąński; obr.: 1975-06-23;

– Ks. Edward M. Orłowski. *Historyczne i doktrynalne przyczyny negatywnego stosunku Kościoła Katolickiego do nowożytnego ekumenizmu przed rokiem 1949.* Lublin 1975¹⁰ Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: ks. doc. dr hab. A. L. Szafrąński; obr.: 1975-06-24;

– Ks. Józef Mrocheń. *Środowisko religijne jako przyczyna ateizmu.* Lublin 1976. Mps BGKUL. Prom.: ks. dr A. Nossol; rec.: dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1976-04-9;

– Dn Eugeniusz Bartusik. *Moralny problem ekumenizmu w świetle dokumentów Soboru Watykańskiego II.* Lublin 1976. Mps BGKUL. Prom.: ks. dr S. Rosik; rec.: dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1976-06-11;

– Ks. Henryk B. Badura. *Nauka dra Marcina Lutera o usprawiedliwieniu na podstawie jego pierwszego wykładu „Listu do Rzymian” 1, 16 – 8, 39.* Lublin

⁹ Wszystkie rodzaje prac dyplomowych podajemy poniżej według ich porządku chronologicznego.

Autorzy starali się uwzględnić również prace o charakterze ekumenicznym przygotowywane pod kierunkiem promotorów, którzy nie byli wprost związani z Sekcją Teologii Porównawczej i Ekumenicznej.

Pragniemy w tym miejscu podziękować prof. Wacławowi Hryniewiczowi OMI oraz prof. Stanisławowi C. Napiórkowskiemu OFMConv za życzliwą pomoc przy opracowywaniu poniższego wykazu prac naukowych o charakterze ekumenicznym, gdyż materiały archiwalne Wydziału Teologii KUL nie są kompletne (brak np. wykazu prac magisterskich z lat 1970-1975).

¹⁰ Praca została uznana za rozprawę licencjacką z zakresu ekumenizmu.

1976. Mps BGKUL. Prom.: dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: ks. dr hab. A. Nossol; obr.: 1976-12-17;

– Ks. Piotr Jaskóła. *Nowe aspekty chrześcijańskiego pojęcia Boga według „Honest to God” J. A. T. Robinsona*. Lublin 1977¹¹ Mps BGKUL. Prom.: ks. dr hab. A. Nossol; rec: doc. dr hab. S.C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1977-02-28;

– Andrzej Filin. *Stowarzyszenia unijne na tle sytuacji polityczno-religijnej w Polsce Odrodzonej*. Lublin 1977. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: ks. prof. dr hab. A. L. Szafranski; obr.: 1977-06-24;

– Ks. Krzysztof Janke SVD. *Wpływ katolickiego ruchu charyzmatycznego na ożywienie życia kościelnego*. Lublin 1978. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik; obr.: 1978-04-20;

– Ks. Bogdan Jarominiak. *Ekumeniczny wymiar uniwersalizmu Kościoła Chrystusowego w świetle dokumentów II Soboru Watykańskiego*. Lublin 1978. Mps BGKUL. Prom.: bp doc. dr hab. A. Nossol; rec.: dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1978-05-18;

– Ks. Stanisław Drażczak. *Zasada „hierarchii prawd” Vaticanum II*. Lublin 1978. Mps BGKUL ss. XXX+196. Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: bp doc. dr hab. A. Nossol; obr.: 1978-06-10;

– Ks. Władysław Czamara. *Relacje między Kościołem rzymskokatolickim i ewangelicko-augsburskim w Polsce w aspekcie ekumenicznym*. Lublin 1978. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: bp doc. dr hab. A. Nossol; obr.: 1978-06-24;

– Irena W. Kucharska. *Problem kapłaństwa ministerialnego kobiet w katolickiej literaturze posoborowej*. Lublin 1978. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: ks. prof. dr hab. A. L. Szafranski; obr.: 1978-11-30;

– Elżbieta Cz. Puchalska. *Problem rzymsko-katolickiego otwarcia ekumenicznego w czasopiśmie „Postannictwo”* Lublin 1978. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: ks. dr M. Rusecki; obr.: 1979-04-26;

¹¹ Pracę uznano później za rozprawę licencjacką. Została ona opublikowana: *Nowe aspekty chrześcijańskiego pojęcia Boga według „Honest to God” J. A. T. Robinsona*. W: J. M y ś k ó w (red.). *Studia ekumeniczne*. T. 3. Warszawa 1987 s. 179-220 (New Christian Aspects of the Idea of God Concerned with J.A.T. Robinson's „Honest to God” Summary s. 220).

- Ks. Tadeusz E. Kawala. *Bogurodzica w teologii Sergiusza Bułgakowa*. Lublin 1979¹² Mps BGKUL. Prom.: ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik; rec.: ks. dr M. Rusecki; obr.: 1979-05-26;
- Ks. Jan Szweda SVD. *Życie monastyczne według św. Bazylego Wielkiego*. Lublin 1979. Mps BGKUL ss. 64. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1979-05-29;
- Ks. Roman Kuligowski. *Problematyka dialogu w świetle dokumentu Sekretariatu dla Niewierzących „De dialogo cum non credentibus”* Lublin 1979. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: ks. doc. dr hab. S. Rosik; obr.: 1979-06-7;
- Ks. Sylwester Gorczyca OFMConv. *Misje i ekumenizm jako zadanie wynikające z postannictwa Kościoła według Soboru Watykańskiego II*. Lublin 1979. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: ks. doc. dr hab. W Słomka; obr.: 1979-11-27;
- Ks. Władysław Piechota. *Misje a ekumenizm w świetle doświadczeń Kościołów od Konferencji Misyjnej w Edynburgu i według II Soboru Watykańskiego*. Lublin 1979. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: bp doc. dr hab. A. Nossol; obr.: 1979-12-11;
- Ks. Zbigniew Łepko. *Marksistowska koncepcja alienacji według Adama Schaffa*. Lublin 1980. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: ks. dr M. Rusecki; obr.: 1980-05-27;
- Ks. Bogdan Dubieńczuk SVD. *Starcy rosyjscy jako inicjatorzy nowej formy duchowości prawosławnej*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. IV+73. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1980-06-19;
- Ks. Mirosław Frankowski. *Nauka o zmartwychwstaniu ciał u św. Ambrożego z Mediolanu*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. 66. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1980-06-19;
- Ks. Marian Radziwon. *Sakrament pokuty w szkolnej rosyjskiej teologii prawosławnej II połowy XIX wieku*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. IX+126. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1980-06-19;

¹² Praca została uznana za rozprawę odpowiadającą wymaganiom stawianym rozprawom w dziedzinie ekumenicznej.

- Ks. Aleksander Ostrowski. *Badania porównawcze ks. Jerzego Klingera*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. VII+110. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: dr L. Górka SVD; obr.: 1980-12-2;
- Marian Kazimierczyk. *Teologia zjednoczenia w ujęciu N. F. Fiodorowa (1828-1903)*. Lublin 1980¹³ Mps BGKUL ss. VIII+149. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: dr L. Górka SVD; obr.: 1980-12-16;
- S. Stanisława Skupień. *Teologiczna działalność ks. bpa Czesława Sokółowskiego*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. 72. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: dr L. Górka SVD; obr.: 1981-01-13;
- Ks. Henryk Janiszewski. *Eklezjologia Kościoła Polsko-katolickiego*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. XII+237. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1981-01-14;
- Ks. Dionizy Lewandowski. *Eklezjalno-ekumeniczny wymiar twórczości teologicznej ks. Wincentego Dudka*. Lublin 1981. Mps BGKUL ss. X+75. Prom.: ks. doc. dr hab. R. Łukaszyk; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1981-02-26;
- Bogumił Gacka. *Elementy metody prawosławnej w świetle nauki A. Lebediewa o Niepokalanym Poczęciu*. Lublin 1981. Mps BGKUL ss. VII+89. Prom.: ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik; rec.: ks. dr M. Rusecki; obr.: 1981-05-22;
- Ks. Wojciech Szczepankiewicz. *Ekumeniczny wymiar teologii w świetle polskiej literatury posoborowej*. Lublin 1981. Mps BGKUL ss. XXVII+141. Prom.: ks. dr W Hanc; rec.: bp doc. dr hab. A. Nossol; obr.: 1981-05-26;
- Ks. Michał Bundz. *Pojęcie dogmatu według Mikołaja Bierdiajewa*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. VII+80. Prom.: doc. dr hab. W Hryniewicz OMI; rec.: dr L. Górka SVD; obr.: 1981-06-12;
- Adam Bociek. *Tolerancja religijna według Pawła Włodkowica (1370-1443)*. Lublin-Olsztyn 1981. Mps BGKUL ss. XVI+85. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: ks. prof. dr hab. S. Witek; obr.: 1981-06-16;
- Ks. Gerard A. Sobota. *Utylitaryzm praktyczny jako jedna z przyczyn współczesnego ateizmu*. Lublin 1982. Mps BGKUL. Prom.: bp doc. dr hab. A. Nossol; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1982-03-18;

¹³ Praca została uznana za rozprawę licencjacką oraz opublikowana pt. *Teologia zjednoczenia w ujęciu N.F. Fiodorowa (1828-1903)* w: J. M y ś k ó w (red.). *Studia ekumeniczne*. T 5. Warszawa 1990 s. 5-97 (Theologie der Vereinigung nach N.F. Fiodorow (1828-1903). Zusammenfassung s. 95-97).

– Adam Siedlecki. *Joannologia Siergieja N. Bułgakowa*. Lublin 1982. Mps BGKUL ss. VII+87. Prom.: ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik; rec.: ks. prof. dr hab. A. L. Szafranski; obr.: 1982-05-17;

– Dn Wiesław Stępa. *Problem dialogu w „Dekrecie o Ekumenizmie” Soboru Watykańskiego II*. Lublin 1982. Mps BGKUL ss. 60. Prom.: ks. dr M. Ru-secki; rec.: ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik; obr.: 1982-06-3;

– Ks. Henryk Eliaz. *Obraz Kościoła rzymsko-katolickiego w „Zwiastunie” (1961-80)*. Lublin 1982¹⁴ Mps BGKUL ss. 82. Prom.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; rec.: dr L. Górka SVD; obr.: 1982-06-11;

– Ks. Zygfryd J. Strzeduła. *Postawa pychy życiowej jako przyczyna ateizmu*. Lublin 1982. Mps BGKUL. Prom.: bp prof. dr hab. A. Nossol; rec.: ks. doc. dr hab. S. Rosik; obr.: 1982-10-27;

– Ks. Franciszek Smagorowicz. *Poznanie Boga w świetle pism Mikołaja Arseniewa*. Lublin 1982. Mps BGKUL ss. VII+106. Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: dr L. Górka SVD; obr.: 1982-11-12;

– Dariusz Teodorowski. *Problem śmierci i zmartwychwstania w świetle współczesnych teologów protestanckich*. Lublin 1983¹⁵ Mps BGKUL ss. XVII + 200. Prom.: bp prof. dr hab. A. Nossol; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv.; obr.: 1983-09-15.

2. Egzamin licencjatu

1970 (15 VI): s. Marta A. Ryk OSU;

1971 (14 VI): Henryk J. Paprocki;

1973 (19 VI): Kazimiera J. Derkaczewska, Ludwik Duda, Wojciech J. Paczkowski;

1975 (16 VI): Andrzej S. Hałas;

1977 (16 VI): Jan S. Gajek MIC, ks. Edward Orłowski;

1978 (14 VI): ks. Jerzy K. Kurcek;

1979 (15 VI): ks. Piotr Jaskóła, ks. Stanisław Józef Koza;

1982 (15 VI): Marian L. Kazimierczyk;

1983 (6 VI): ks. Stanisław Janusz, ks. Kazimierz Jasman.

¹⁴ Praca została uznana za odpowiadającą kwalifikacjom stawianym rozprawom licencjackim o charakterze ekumenicznym.

¹⁵ Praca została nostryfikowana jako rozprawa licencjacka o specjalizacji ekumenicznej.

3. Prace licencjackie¹⁶

- Henryk Paprocki. *Formy sprawowania Eucharystii Kościoła prawosławnego i ich rozwój historyczny*. Lublin 1971. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: ks. dr W. Schenk; obr.: 1972-06-14;
- Ks. Bronisław Sroka SJ. *Grzech pierworodny w antropologii W. J. Niemietowa*. Lublin 1974. Mps BGKUL ss. VI+77. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: dr W. Hryniewicz OMI;
- Ludwik Duda. *Teologiczna koncepcja „wspólnoty braterskiej” Dietricha Bonhoeffera*. Lublin 1975. Mps BGKUL;
- Wojciech Paczkowski. *Badania bpa Antoniego Pawłowskiego nad rosyjską teologią prawosławną*. Lublin 1975. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: dr hab. W. Hryniewicz OMI; obr.: 1975-03-19;
- Andrzej Hałas. *Rola Fernanda Portala w katolickich dążeniach ekumenicznych*. Lublin 1975¹⁷. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; obr.: 1975-06-23;
- Urszula Nowaczyk. *Problem eklezjalności wspólnot akatolickich w Dekrecie o ekumenizmie*. Lublin 1977. Mps BGKUL. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: ks. prof. dr hab. E. Kopec; obr.: 1977-06-24;
- Ks. Jan S. Gajek MIC. *Paschalny charakter misterium Eucharystii w badaniach teologicznych ks. Jerzego Klingera*. Lublin 1978¹⁸. Mps BGKUL ss. 158. Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: dr hab. S.C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1978-05-31;
- Kazimiera Derkaczewska. *Trynitarny charakter „Triad” Grzegorza Palamas*. Lublin 1979. Mps BGKUL ss. XIV+121. Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1979-06-23;
- Ks. Jerzy Kurcek. *Doświadczenie Ducha Świętego w życiu człowieka według Symeona Nowego Teologa (949-1022)*. Lublin 1980. Mps BGKUL ss. XVII+129. Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1980-06-19;

¹⁶ Prace magisterskie ks. S. Janusza i ks. K. Jasmana zostały uznane za rozprawy spełniające warunki do uzyskania stopnia licencjackiego. Ponieważ ich tematyka nie wiąże się jednak wprost z problematyką ekumeniczną, nie zostały one w niniejszym opracowaniu uwzględnione.

¹⁷ Praca została opublikowana pt. *Rola F. Portala w katolickich dążeniach ekumenicznych w: J. M y ś k ó w (red.). Studia ekumeniczne*. T. 2. Warszawa 1984 s. 335-366 (Le rôle de F. Portal dans les tendances catholiques oecuméniques. Résumé s. 366).

¹⁸ Skrócona wersja pracy została opublikowana pt. *Eucharystia sakramentem Ducha. Z badań nad eucharystologią prof. Jerzego Klingera* (Warszawa 1984 ss. 52).

– Ks. Stanisław Józef Koza. *Teologiczny sens Wielkiej Schizmy. Analiza poglądów ekumenicznych Friedricha Heilera*. Lublin 1980¹⁹ Mps BGKUL ss. 182 (Inhaltsverzeichnis s. 181-182). Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: doc. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv; obr.: 1980-06-19.

4. Rozprawy doktorskie

– Ks. Wojciech Hanc. *Teologiczne podstawy ekumenizmu w świetle współczesnej teologii katolickiej*. Lublin 1971²⁰ Mps BGKUL. Prom.: ks. doc. dr hab. A. L. Szafrąński; rec.: ks. prof. dr hab. H. Bogacki (ATK), ks. doc. dr hab. Cz. S. Bartnik; obr.: 1971-12-16;

– Ks. Stanisław Rosa. *Eklezjologiczne przestanki ekumenizmu Andrzeja Frycza Modrzewskiego*. Lublin 1971. Mps BGKUL. Prom.: doc dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: ks. prof. dr hab. H. Bogacki (ATK), ks. prof. E. Kopeć; obr.: 1971-12-16;

– S. Marta Ryk OSU. *Duch Święty i jego rola w przeobstwieciu człowieka według współczesnej teologii prawosławnej (1925-1972)*. Lublin 1973. Mps BGKUL. Prom.: ks. doc. dr hab. A. L. Szafrąński; rec.: ks. prof. dr hab. J. Klinger (ChAT), doc. dr hab. S. Nagy SCJ; obr.: 1973-06-20;

– Ks. Leonard A. Górka SVD. *Doktryna ekumeniczna Kongresów Welehradzkich (1907-1936). Studium z zakresu historii katolickiej myśli ekumenicznej*. Lublin 1978²¹ Mps BGKUL ss. XXIII+208. Prom.: doc. dr hab. S. Nagy SCJ; rec.: ks. dr hab. W. Hładowski (ATK), doc dr hab. W. Hryniewicz OMI; obr.: 1978-12-7;

– Ks. Piotr Jaskóła. *Johna Artura Thomasa Robinsona reinterpretacja chrystologii*. Lublin 1982²² Mps BGKUL ss. 237. Prom.: doc. dr hab. S. C. Na-

¹⁹ Została opublikowana pt. *Teologiczny sens Wielkiej Schizmy. Analiza poglądów Friedricha Heilera* w: J. M y ś k ó w (red.), *Studia ekumeniczne*. T. 2. Warszawa 1984 s. 215-334 (Der Theologische Sinn des ost-westlichen Schismas. Zur ökumenischen Anschauungen von Friedrich Heiler. Zusammenfassung. s. 332-334).

²⁰ Dysertacja została opublikowana pt. *Teologiczne podstawy ekumenizmu w świetle współczesnej teologii katolickiej (od Soboru Watykańskiego II)* w: J. M y ś k ó w (red.), *Studia ekumeniczne*. T. 4. Warszawa 1987 s. 5-213 (Les fondements théologiques de l'oecuménisme à la lumière de la théologie catholique contemporaine (depuis de Vatican II). Résumé s. 212-213).

²¹ Dysertacja w skróconej wersji ukazała się drukiem: *Doktryna ekumeniczna Kongresów Welehradzkich (1907-1936). Studium z zakresu historii katolickiej myśli ekumenicznej*. W: J. M y ś k ó w (red.), *Studia Ekumeniczne*. T. 1. Warszawa 1982 s. 5-122.

²² Została opublikowana w serii wydawniczej *Jeden Pan, jedna wiara. Studia i rozprawy*

piórkowski OFMConv; rec.: ks. prof. dr hab. J. Niemczyk (ChAT), bp prof. dr hab. A. Nossol; obr.: 1982-12-14;

– Ks. Stanisław Józef Koza. *Ewangelijna katolickość w porównawczej eklezjologii Friedricha Heilera*. Lublin 1982²³ Mps BGKUL ss. 390 (Evangelische Katholizität. Abriß einer vergleichenden Ekklesiologie von Friedrich Heiler. Zusammenfassung s. 379-384; Inhaltsverzeichnis s. 385-387). Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: ks. prof. dr hab. A. Skowronek (ATK), bp prof. dr hab. A. Nossol; obr.: 1983-02-28;

– Marian L. Kazimierczyk. *Współudział człowieka w przewyciężaniu śmierci według N. F. Fiodorowa (1828-1903)*. Lublin 1983. Mps BGKUL ss. X+247. Prom.: doc. dr hab. W. Hryniewicz OMI; rec.: bp doc. dr hab. Sawa (Michał Hrycuniak, ChAT), bp prof. dr hab. A. Nossol; obr.: 1983-03-25.

5. Kolokwia habilitacyjne

– Ks. Wacław Hryniewicz OMI. *Rola Tradycji w interpretacji teologicznej. Analiza współczesnych poglądów dogmatyczno-ekumenicznych*. Lublin 1976 ss. 350 (The Role of Tradition in Theological Interpretation. An Analysis of Contemporary Dogmatic and Ecumenical Views. Summary s. 309-315; Contents s. 349-350). Rec.: ks. prof. dr hab. H. Bogacki (ATK), ks. prof. W. Granat, doc. dr hab. S. Nagy SCJ; kol. habilitacyjne: 1974-05-23;

– Ks. Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv. *Solus Christus. Zbawcze pośrednictwo według „Księgi Zgody”* Wyd. 2. Lublin 1979 ss. 229 (Solus Christus. Die Heilmitlerschaft nach dem Konkordienbuch. Zusammenfassung s. 201-204; Inhaltsverzeichnis s. 8-10). Rec.: ks. prof. dr hab. W. Gastpary (ChAT), bp dr hab. B. Pylak, ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik; kol. hab.: 1975-06-4;

Instytutu Ekumenicznego KUL jako nr 1: *Bóg dla nas. Ekumeniczno-dogmatyczne studium chrystologii Johna Arthura Thomasa Robinsona*. Lublin 1986 ss. 194 (God for us. An Ecumenical-Dogmatic Study of J. A. T. Robinson's Christology. Summary s. 185-188; „Gott für uns” Eine ökumenisch-dogmatische Studie zur Christologie von J. A. T. Robinson. Zusammenfassung s. 189; Contents s. 191-192).

²³ Została opublikowana w serii wydawniczej *Jeden Pan, jedna wiara. Studia i rozprawy Instytutu Ekumenicznego KUL* jako nr 2: S. J. K o z a. *Ewangelijna katolickość. Zarys porównawczej eklezjologii Friedricha Heilera*. Lublin 1987 ss. 399 (Evangelische Katholizität. Abriß einer vergleichenden Ekklesiologie von Friedrich Heiler. Zusammenfassung s. 387-392; Inhaltsverzeichnis s. 393-395).

– Ks. Alfons Nossol. *Christologia Karola Bartha. (Wpływ na współczesną chrystologię katolicką)*. Lublin 1979 ss. 216 (Karl Barths Christologie. Ihr Einfluss auf die zeitgenössische katholische Christologie. Zusammenfassung s. 203-206; Inhaltsverzeichnis s. 214-216). Rec.: ks. prof. dr hab. H. Bogacki (ATK), ks. prof. W. Granat, bp doc. dr hab. B. Pylak; kol. hab.: 1976-01-22.

IV SYMPOZJA I SEMINARIA DYSKUSYJNE

Bardzo znaczący wyraz istnienia i działalności naukowej – obok typowej pracy dydaktyczno-badawczej – Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej stanowiły m.in. sympozja naukowe i otwarte seminaria dyskusyjne. Nie stanowią one – ze zrozumiałych względów – imponującej liczby; nie liczby wszakże w tym względzie są tu istotne.

1. *Sympozja naukowe*

- „Problemy ekumenizmu dzisiaj” (20 I 1972)²⁴;
- „Do jakiej jedności dążymy?” Międzynarodowe sympozjum naukowe z okazji 10-lecia Dekretu o ekumenizmie (14-15 XI 1974)²⁵;
- „Ku jedności soborowej” (18 I 1977)²⁶;
- „Recepcja – nowe zadanie ekumenizmu dzisiaj” Sympozjum z okazji jubileuszu 10-lecia Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej KUL (20-21 V 1980)²⁷

²⁴ Zob. (E.F.). *Sympozjum Ekumeniczne w KUL-u*. „Zeszyty Naukowe KUL” 14:1972 nr 3 (59) s. 91-92.

²⁵ Zob. L. G ó r k a. *Naukowe sympozjum ekumeniczne*. „Biuletyn Informacyjny KUL” 4:1975 nr 1 (7) s. 65-66; t e n ż e. *Do jakiej jedności dążymy? Międzynarodowe Sympozjum Ekumeniczne w KUL (14-15 listopad 1974 r.)*. „Zeszyty Naukowe KUL” 18:1975 nr 1 s. 84-89.

W sympozjum tym brali również udział prelegenci zagraniczni: prof. V. Vajta, prof. J. Althausen, ks. prof. W. P. Scheele i prof. H. Housian – zob. punkt „Wizyty i wykłady gości zagranicznych” niniejszego opracowania.

²⁶ Zob. W. H r y n i e w i c z. *Sympozjum ekumeniczne „Ku jedności soborowej”*. „Biuletyn Informacyjny KUL” 6:1977 nr 2 (12) s. 28-30; L. G ó r k a. *Ku jedności soborowej. Sympozjum ekumeniczne w KUL (18 styczeń 1977)*. „Zeszyty Naukowe KUL” 20:1977 nr 2 s. 79-81.

²⁷ Zob. K. D o r o s z e w s k i. *Recepcja – nowe zadanie ekumenizmu dzisiaj. Sympozjum ekumeniczne w KUL*. „Życie i Myśl” 30:1980 nr 10 s. 105-110; S. J. K o z a. *Recepcja – nowe zadanie ekumenizmu dzisiaj. Sympozjum w dziesięciolecie istnienia Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej KUL w dn. 20-21.05.1980 r.* „Biuletyn Ekumeniczny” 9:1980 nr 3(35) s. 10-20.

2. Otwarte seminaria dyskusyjne

- „Kryzys współczesnego ekumenizmu?” (21 I 1972);
- „Aktualność eklezjologii G. Florovsky’ego” (20 II 1973)²⁸;
- „Ekumenizm a sukcesja apostołska” (6 V 1974)²⁹;
- „Duch Święty w życiu Kościoła” (26 V 1977)³⁰;
- „Papież wszystkich chrześcijan?” (23 I 1979)³¹;
- „Spór o ekumenizm dzisiaj” (21 I 1980)³²;
- „Duch Święty a odwaga ekumeniczna” (21 I 1981)³³;
- „Ekumenizm – czym jest dla mnie” (24 I 1983)³⁴

V WIZYTY I WYKŁADY GOŚCI ZAGRANICZNYCH

W okresie trzynastu lat istnienia i działalności odwiedziło Sekcję Teologii Porównawczej i Ekumenicznej szereg znakomitych osobistości zagranicznych, reprezentujących rozmaite środowiska teologiczne i ekumeniczne. Większość związana była oczywiście z wygłaszanymi z tej okazji wykładami bądź referatami (w wypadku uczestnictwa we wspomnianych wyżej sympozjach czy seminariach naukowych)³⁵ Ich uzupełnieniem, którego nigdy nie można nie docenić, były osobiste możliwości bezpośredniego spotkania, kontaktu oraz dyskusji. Byli to:

²⁸ Seminarium to prowadził ks. prof. George H. Williams z Uniwersytetu Harvarda (USA).

²⁹ Zob. J. J. G ó r n y. [Kronika. Goście zagraniczni]. „Biuletyn Informacyjny KUL” 3:1974 nr 1-2(5-6) s. 95-96.

³⁰ Zob. W H r y n i e w i c z. *Ekumeniczne sympozjum dyskusyjne „Duch Święty w życiu Kościoła”* „Biuletyn Informacyjny KUL” 6:1977 nr 2 (12) s. 39-40.

³¹ Zob. R. K i e r a c i ń s k i. *Wzajemnie sobie służyć w miłości*. „Słowo Powszechne” 23:1979 nr 43 s. 7 (z 24-25 II); N. W o j c i e c h o w s k i. *Diariusz wydarzeń uniwersyteckich. Styczeń – marzec 1979*. „Zeszyty Naukowe KUL” 23:1980 nr 1 (89) s. 109.

³² Zob. S. J. K o z a. *Spór o ekumenizm dzisiaj. Seminarium dyskusyjne na KUL dn. 23.01.1980 r.* „Biuletyn Ekumeniczny” 9:1980 nr 1 (33) s. 23-28.

³³ Zob. t e n ż e. *Duch Święty a odwaga ekumeniczna. Seminarium dyskusyjne KUL – 21.01.1981 r.* „Biuletyn Ekumeniczny” 10:1981 nr 3 (39) s. 56-64.

³⁴ Zob. j c. *Tydzień Modłów o Jedność Chrześcijan*. „Biuletyn Informacyjny KUL” 12:1983 nr 1-2 (23-24) s. 128; *Z problemów i życia Uniwersytetu. Diariusz wydarzeń uniwersyteckich. Styczeń -marzec 1983*. „Zeszyty Naukowe KUL” 26:1983 nr 1 (101) s. 93.

³⁵ Autorom nie udało się, niestety, ustalić wszystkich tematów wygłoszonych wykładów czy referatów.

- Prof. Nikos A. Nissiotis (dyrektor Instytutu Ekumenicznego w Bossey k. Genewy); wygłosił dwa wykłady: *La conception de l'Eglise dans un monde en plein changement* oraz *L'importance de la théologie du Saint Esprit pour la théologie proprement chrétienne* (30 XI 1971)³⁶;
- Prof. Jérôme Hamer OP (sekretarz generalny watykańskiego Sekretariatu do Spraw Jedności Chrześcijan); wykład pt. *Eucharistie et oecuménisme* (20 I 1972)³⁷;
- Ks. prof. J. Feghali (Louvain); wygłosił trzy wykłady: *O liturgii wschodniej* (21 V 1972), *O Kościołach wschodnich* (22 V), *O patriarchatach* (23 V)³⁸;
- Ks. Jean-François Six (przedstawiciel papieskiego Sekretariatu do Spraw Niewierzących, 17 X 1972);
- Ks. prof. George H. Williams (kier. Katedry Historii Kościoła, Harvard University); wykład pt. *The Second Vatican Council in the Eyes of the Protestant Observer* (27 II 1973)³⁹;
- Dr G. Jacob (były Generalny Superintendent Kościoła Ewangelickiego w NRD); wykład pt. *Problemy teologii Dietricha Bonhoeffera* (10 X 1973)⁴⁰;
- Prof. Joseph Hoffman (Strasbourg) – wygłosił 3 wykłady, październik 1973;
- Ks. prof. Antonio M. Javierre (rektor Instytutu Salezjańskiego w Rzymie); prelekcja pt. *Ekumenizm a sukcesja apostołska* podczas dyskusyjnego seminarium naukowego (6 V 1974)⁴¹;

³⁶ W.H. [W H r y n i e w i c z]. *Odczyty prawosławnego teologa*. „Zeszyty Naukowe KUL” 15:1972 nr 2 (58) s. 89.

³⁷ Zob. (E.F.). *Symposium Ekumeniczne w KUL-u*. „Zeszyty Naukowe KUL” 14:1972 nr 3 (59) s. 91-92. Przed samym wykładem miało miejsce godzinne spotkanie informacyjno-dyskusyjne z J. Hamerem OP na temat aktualnej sytuacji ekumenicznej.

³⁸ Zob. *Kronika. Wizyty gości zagranicznych*. „Biuletyn Informacyjny KUL” 1:1973 nr 2 s. 41.

³⁹ Zob. *Kronika. Wizyty gości zagranicznych*. „Biuletyn Informacyjny KUL” 2:1973 nr 1 (3) s. 56.

Polską wersję odczytu opublikowano pt. *Sobór Watykański II i sytuacja ekumeniczna w Polsce w oczach obserwatora protestanckiego* („Zeszyty Naukowe KUL” 17:1974 nr 3 s. 13-21).

⁴⁰ Zob. *Kronika. Goście zagraniczni w KUL-u*. „Biuletyn Informacyjny KUL” 2:1973 nr 2 (4) s. 71-72.

⁴¹ Zob. J. J. G ó r n y. [Kronika. Goście zagraniczni]. „Biuletyn Informacyjny KUL” 3:1974 nr 1-2 (5-6) s. 95-96.

– Prof. Vilmoš Vajta (kierownik Instytutu Badań Ekumenicznych w Strasbourgu); referat pt. *Duch i motywacja współczesnego ruchu ekumenicznego* (14 XI 1974)⁴²;

– Prof. J. Althausen (kier. Instytutu Misyjnego i Ekumenicznego w Berlinie); referat pt. *Jedność przez misje* (14 XI 1974)⁴³;

– Ks. prof. Paul-Werner Scheele (kierownik Instytutu Ekumenicznego w Paderborn); referat pt. *Podstawowe zasady i modele jedności* (15 XI 1974)⁴⁴;

– Prof. H. Houssiau (dziekan Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu w Louvain); referat pt. *Jedność Kościoła a jedność świata* (15 XI 1974)⁴⁵;

– Ks. Christopher Lowe (przeor anglikańskiej Community of the Resurrection [Wspólnoty Zmartwychwstania] w Londynie i przewodniczący International Ecumenical Fellowship [Międzynarodowego Stowarzyszenia Ekumenicznego]); kilkakrotne wizyty (12 III 1975; 17-18 XI 1975⁴⁶; 25-26 VIII 1976⁴⁷; 10-11 III 1977⁴⁸; 15-16 III 1977 – wykład pt. *Synodalny wymiar Kościoła według tradycji anglikańskiej*⁴⁹; 6-7 III 1978; 15-16 III 1979 – wykłady: *Theology of Schism* i *Synodical Dimension of the Anglican Church*; 28-29 II 1980 – wykłady: *An Analysis of the Present-Day Ecumenical Situation* i *Book of Common Prayer*; 19-20 III 1981 – wykłady: *Model of Roman Catholic – Anglican Relations* i *Covenanting for Unity*⁵⁰); 18 I 1983 – przemawiał w Kościele Akademickim KUL po Mszy św., której przewodniczył bp A. Nossol;

⁴² Zob. L. G ó r k a. *Do jakiej jedności dążymy? Międzynarodowe Sympozjum Ekumeniczne w KUL (14-15 listopad 1974 r.)*. „Zeszyty Naukowe KUL” 18:1975 nr 1 s. 84-89, zwł. s. 86.

⁴³ Zob. tamże, zwł. s. 86-87.

⁴⁴ Zob. tamże, zwł. s. 87.

⁴⁵ Zob. tamże, zwł. s. 87-88.

⁴⁶ Zob. W H r y n i e w i c z. [Kronika. Wizyty gości zagranicznych]. „Biuletyn Informacyjny KUL” 5:1976 nr 1 (9) s. 58-59.

⁴⁷ Zob. Kronika. Wizyty gości zagranicznych. Tamże 6:1977 nr 1 (11) s. 101.

⁴⁸ Zob. W H r y n i e w i c z. [Kronika. Wizyty i wykłady gości zagranicznych]. Tamże nr 2 (12) s. 46-47

⁴⁹ Zob. N. Wojciechowski. *Diariusz wydarzeń uniwersyteckich. Styczeń – marzec 1979*. „Zeszyty Naukowe KUL” 23:1980 nr 1 (89) s. 112.

Ks. Ch. Lowe mówił nadto – w ramach wykładu W H r y n i e w i c z a OMI o paschalnym misterium Jezusa Chrystusa – o duchowości paschalnej we Wspólnocie Zmartwychwstania oraz o działalności Międzynarodowego Stowarzyszenia Ekumenicznego (IEF). Zob. (Now.). *Z życia wyższych uczelni oraz ośrodków teologicznych*. „Słowo Powszechne” 31:1977 nr 93 (z 26 IV).

⁵⁰ Zob. J. C i e s z k o w s k i. *Diariusz wydarzeń uniwersyteckich: lipiec 1980 – grudzień 1981 rok*. „Zeszyty Naukowe KUL” 24:1981 nr 2-4 (94-96) s. 254.

- Prof. Walter Nigg (szwajcarski hagiograf protestancki); wykład pt. *Die Heiligen anders gesehen* (6 V 1975);
- Guy Wickenden (sekretarz Międzynarodowego Stowarzyszenia Ekumenicznego); towarzyszył ks. Ch. Lowe podczas jego wizyty w Lublinie (17-18 XI 1975)⁵¹;
- Ks. Christopher J. Hill (doradca anglikańskiego abpa Canterbury ds. kontaktów z innymi Kościołami chrześcijańskimi) – 27-30 XII 1975⁵²;
- Ks. prof. Peter Meinhold (Kilonia); wykład pt. *Die Einheit der Christen – Wirklichkeit und Erwartung (10 Jahre nach DE)* – 16 I 1976⁵³; 18 I 1977
- udział w sympozjum „Ku jedności soborowej”;
- Ks. Roger Symon (anglikański duszpasterz akademicki z Londynu, 2-10 III 1977)⁵⁴;
- Prof. Heinrich Ott (Bazylea); wykład pt. *Die Sünde und Sündenvergebung* (11 III 1977)⁵⁵;
- Prof. Stylianos Papadopoulos (Ateny, 26 V 1977)⁵⁶;
- Ks. prof. René Lauretin (Angres); wykład pt. *Maryja a ekumenizm* (7 XII 1977)⁵⁷;
- Ks. prof. A. J. van der Aalst (Nijmegen, 4-11 IV 1978); wykłady⁵⁸: *L'Eglise et le monde dans le christianisme oriental; Christologie orientale et occidentale; Ministère et charisme chez Syméon le Nouveau Théologien; Orientalisme et Oecuménisme; Renaissance du Palamisme?*;

⁵¹ Zob. W. Hryniewicz. [Kronika. Wizyty gości zagranicznych]. „Biuletyn Informacyjny KUL” 5:1976 nr 1 (9) s. 58-59.

⁵² Zob. Tamże s. 59.

⁵³ Zob. Tamże nr 2 (10) s. 40.

⁵⁴ Zob. N. Wojciechowski. *Diariusz wydarzeń uniwersyteckich. Październik 1977 – marzec 1978 r.* „Zeszyty Naukowe KUL” 21:1978 nr 3-4 (83-84) s. 173.

Gość opublikował potem interesujący reportaż ze swego pobytu w Lublinie: R. Symon. *Poland: The Catholic University of Lublin 1918-1978.* „Religion in Communist Lands” 6:1978 nr 4 s. 223-226.

⁵⁵ Zob. W. Hryniewicz. [Kronika. Wizyty i wykłady gości zagranicznych]. „Biuletyn Informacyjny KUL” 6:1977 nr 2 (12) s. 47; (Now.). *Z życia wyższych uczelni oraz ośrodków teologicznych.* „Słowo Powszechne” 31:1977 nr 93 (z 26 IV).

⁵⁶ Zob. W. Hryniewicz. *Ekumeniczne sympozjum dyskusyjne „Duch Święty w życiu Kościoła”* „Biuletyn Informacyjny KUL” 6:1977 nr 2 (12) s. 39-40.

⁵⁷ Zob. W. Hryniewicz. [Kronika. Wizyty i wykłady gości zagranicznych i polskich]. „Biuletyn Informacyjny KUL” 7:1978 nr 1 (13) s. 83; por. też anonimową krótką notkę: *Ekumeniczna refleksja mariologiczna.* „Słowo Powszechne” 32:1978 nr 13 s. 5.

⁵⁸ Zob. (r). *Ekumeniczne wykłady ks. prof. J. van der Aalsta.* „Słowo Powszechne” 32:1978 nr 92 (z 22-23 IV).

- Prof. J. Russel Chandran (wykładowca z United Theological College w Bangalore, Indie); wykłady: *Church Union Movement in India* i *Directions of Third World Theology* (13-14 V 1978)⁵⁹;
- Ks. prof. Heinrich Fries (Monachium); wykład pt. *Wie heute von Gott sprechen?* (27 X 1978);
- Archim. dr Gorazd (Petrow-Angelów – Sofia); wykład pt. *Zur Tätigkeit des hl. Klemens von Ochrida († 916)* – 28 XI 1978;
- Thomas E. Bird (New York, doradca Komisji do Spraw Ekumenizmu Episkopatu USA, 23 I 1979)⁶⁰;
- Borys Bezmienow i Andriej Iwanowicz Cziżow (wykładowcy Prawosławnej Akademii Duchownej w Leningradzie); udział w seminarium naukowym teologii prawosławnej (30 III 1979)⁶¹;
- Prof. Hermenegild M. Biedermann OSA (Ostkirchliches Institut w Würzburgu, RFN); wykłady: *Autokephalie als Verfassungsprinzip der Orthodoxie*; *Orthodoxie und katholische Kirche heute*; *Gotteslehre und Kirchenverständnis. Orthodoxer und katholischer Zugang*; *Byzantinische Frömmigkeit* (16 i 17 V 1979);
- Bp dr Christian Bakpessi (Togo); wykład pt. *Mission du christianisme dans le contexte d'islam* (19 V 1980)⁶²;
- Prof. Lukas Vischer (Światowa Rada Kościołów w Genewie); referat (podczas międzynarodowego sympozjum *Recepcja – nowe zadanie ekumenizmu dzisiaj*) pt. *Die Rezeption im Lehrgespräch und ihre Bedeutung* (20-21 V 1980)⁶³;
- Ks. prof. José Sanchez Vaquero (Salamanka); wykład pt. *Ecumenismo doctrinal, spiritual en pastoral* (2 VI 1980);
- Ks. doc. Günther Schultz (Ewangelickie Wyższe Seminarium Katechetyczne w Naumburgu, NRD); wykłady: *Die orthodoxe Kirche und die ökumenische Bewegung* oraz *Der Dialog zwischen dem Bund Evangelischer Kirchen in der DDR und der Russischen Orthodoxen Kirche* (26-27 III 1981)⁶⁴

⁵⁹ Zob. N. W o j c i e c h o w s k i. *Diariusz wydarzeń uniwersyteckich. Kwiecień – wrzesień 1978 rok.* „Zeszyty Naukowe KUL” 22:1978 nr 1-3 (85-87) s. 242.

⁶⁰ Zob. R. K i e r a c i ń s k i. *Wzajemnie sobie służyć w miłości.* „Słowo Powszechne” 23:1979 nr 43 s. 7 (z 24-25 II).

⁶¹ Zob. krótką notkę informacyjną w „Tygodniku Powszechnym” 33:1979 nr 36.

⁶² Zob. J. C i e s z k o w s k i. *Diariusz wydarzeń uniwersyteckich. Styczeń – czerwiec 1980 rok.* „Zeszyty Naukowe KUL” 24:1981 nr 1 (93) s. 122.

⁶³ Zob. tamże.

⁶⁴ Zob. tenże. *Diariusz wydarzeń uniwersyteckich: lipiec 1980 – grudzień 1981 rok.* „Zeszyty Naukowe KUL” 24:1981 nr 2-4 (94-96) s. 254.

– Dr Robert Hotz SJ (Zurych, współredaktor czasopisma „Orientierung”); podczas krótkiej wizyty przeprowadził rozmowy z kierownikiem Sekcji doc. dr. hab. W. Hryniewiczem OMI (25 IV 1981).

VI. UDZIAŁ W MIĘDZYNARODOWYCH KOMISJACH TEOLOGICZNYCH

Pracownicy Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej brali czynny udział w oficjalnych międzynarodowych komisjach mieszanych do spraw międzykościelnego dialogu doktrynalnego. Świadczy to niewątpliwie o należy- tym uznaniu ich teologicznej fachowości oraz ekumenicznej otwartości.

1. *Mieszana Komisja Rzymskokatolicko-Luterańska:*

- Stanisław Nagy SCJ (1972-1974);
- Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv (1974-1984).

2. *Mieszana Komisja Rzymskokatolicko-Prawosławna*⁶⁵:

- Wacław Hryniewicz OMI (od 1979 r.);
- bp Alfons Nossol (również od 1979 r.).

VII. PUBLIKACJE

Pracownicy i współpracownicy Sekcji opublikowali szereg znakomitych rozpraw o charakterze ekumenicznym; nadto wiele ekumenicznie i naukowo wartościowych artykułów teologicznych, które ukazywały w nowym świetle zarówno teologię, jak i duchowość Kościołów chrześcijańskich⁶⁶

⁶⁵ W omawianym okresie W. Hryniewicz OMI był członkiem III Podkomisji Mieszanej i Komitetu Koordynacyjnego Międzynarodowej Komisji Mieszanej do Spraw Dialogu między Kościołem Rzymskokatolickim i Kościołem Prawosławnym (w latach 1980-1984 był nadto konsultorem watykańskiego Sekretariatu do Spraw Jedności Chrześcijan), natomiast bp A. Nossol – współprzewodniczącym jej I Podkomisji Mieszanej.

⁶⁶ Wiele z nich przytacza W. Hryniewicz w swej prezentacji pierwszych lat działalności Instytutu Ekumenicznego jako spadkobiercy oraz kontynuatora Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej: *Instytut Ekumeniczny*. W: J. H o m e r s k i, F. S z u l c (red.). *W dwudzie-*

Oprócz tego zostały opublikowane następujące pozycje wydawnicze o charakterze książkowym:

– S. C. N a p i ó r k o w s k i. *Historia ruchu ekumenicznego. Skrypt dla studentów KUL*. Lublin 1972 ss. 176;

– W H r y n i e w i c z. *Rola Tradycji w interpretacji teologicznej. Analiza współczesnych poglądów dogmatyczno-ekumenicznych*. Lublin 1976 ss. 350 (The Role of Tradition in Theological Interpretation. An Analysis of Contemporary Dogmatic and Ecumenical Views. Summary s. 309-315; Contents s. 349-350);

– S. C. N a p i ó r k o w s k i. *Solus Christus. Zbawcze pośrednictwo według „Księgi Zgody”* Lublin 1978 ss. 169; wyd. 2 – Lublin 1979 ss. 229 (Solus Christus. Die Heilmitlerschaft nach dem Konkordienbuch. Zusammenfassung s. 201-204; Inhaltsverzeichnis s. 8-10);

– A. N o s s o l. *Chrystologia Karola Bartha. (Wpływ na współczesną chrystologię katolicką)*. Lublin 1979 ss. 216 (Karl Barths Christologie. Ihr Einfluss auf die zeitgenössische katholische Christologie. Zusammenfassung s. 203-206; Inhaltsverzeichnis s. 214-216);

– W H r y n i e w i c z. *Chrystus nasza Pascha. Zarys chrześcijańskiej teologii paschalnej*. T. 1. Lublin 1982 ss. 492 (Le Christ, notre Pâque. Une esquisse de la théologie pascale chrétienne. T. 1. Table des matières s. 11-14)⁶⁷;

– S. C. N a p i ó r k o w s k i (wyd.). *Ut unum. Dokumenty Kościoła katolickiego na temat ekumenizmu*. Lublin 1982 ss. 405;

– S. C. N a p i ó r k o w s k i, S. J. K o z a, P J a s k ó ł a. *Na drogach do jedności. Pomoce do studium ekumenizmu*. Lublin 1983 ss. 169.

Na koniec należy jeszcze dodać, iż Sekcja Teologii Porównawczej i Ekumenicznej KUL współdziałała przez szereg lat z redakcją Międzynarodowej Bibliografii Ekumenicznej (*Internationale Ökumenische Bibliographie – IOB*). Regu-

tolecie Soboru Watykańskiego II. Recepcja – doświadczenie – perspektywy. Lublin 1987 s. 173-183, zwł. przyp. 7 i 8 (s. 176-177). Należy tu jeszcze dodać, że spora ich liczba została opublikowana w językach obcych.

⁶⁷ Kolejne tomy tej paschalnej trylogii ukazały się już po erygowaniu Instytutu Ekumenicznego: *Nasza Pascha z Chrystusem. Zarys chrześcijańskiej teologii paschalnej*. T. 2. Lublin 1987 ss. 547 (Notre Pâque avec le Christ. Une esquisse de la théologie pascale chrétienne. T. 2. Table des matières s. 12-16); *Pascha Chrystusa w dziejach człowieka i wszechświata. Zarys chrześcijańskiej teologii paschalnej*. T. 3. Lublin 1991 ss. 532 (Le Pâque du Christ dans l'histoire de l'homme et du cosmos. Une esquisse de la théologie pascale chrétienne. T. 3. Table des matières s. 12-16).

larnie opracowywała dla niej polską bibliografię ekumeniczną za lata 1967-1979 (tomy 6-18).

*

Ekumenia to nie tylko teoria oraz praca dydaktyczna i naukowa. Niniejszy rzut oka na trzynastoletnią historię Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej być może także właśnie sprawia wrażenie. Nie odpowiada ono wszakże obiektywnej i faktycznej rzeczywistości. Sekcja miała niekwestionowaną świadomość, że teorię zawsze należy wiązać z praktyką. Dowodem tego właśnie rodzaju świadomości był naturalny zwyczaj wiązania teologii z ekumeniczną duchowością. Jej namacalnym wyrazem stał się regularnie organizowany przez Sekcję tradycyjny Tydzień Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan w kościele akademickim Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i zarazem aktywny udział pracowników oraz studentów i sympatyków Sekcji – podczas tego właśnie styczniowego Tygodnia – w ogólnomiejskich nabożeństwach ekumenicznych na terenie Lublina.